

adına adalet denilen, temellerinin tahkiminin gerekli olduğuna herkesi inandıran sebeplerden birkaçı.

Muhterem milletvekilleri, Türk adaleti ve hatta bütün Türk hukuk hayatı ve sistemi kısaca Türk Devleti gerçek bir feroma, bir hukuk reformuna muhtaçtır. Ancak bu reformun, bunu başarılı şekilde sonuçlandırabilmiş öteki memleketlerin uyguladığı olumlu ve geçerli metot ve sistemlerle yapılması da şarttır. Meselâ; Fransa'da yapılmış olan idarî reformda tatbik edilen usul veçhile, hukuk reformunun da, bunu yürütecek, planlayacak, tavsiye edecek ve sonuçlarını takip edecek bir reform merkezi marifetiyle gerçekleştirilmesi gerekli ve zaruridir.

Bu reform merkezinin siyasi iktidarların ve günlük olayların etkilerinden korunması ve reformun bir millî hedef ölçüsü içinde teşkilâtlandırılması lâzımdır. Bu yönden belki de bu reform merkezinin Adalet Bakanlığı bünyesi dışında müstakil ve Türkiye Büyük Millet Meclisine veya Başbakanlığa bağlı bir ünite haline getirilmesi faydalı olur.

Bu reform merkezinin yapacağı iş, tespit edilmiş reform hedefleri istikametinde gerekli araştırmaları ve koordinasyonu yapmak, gerekli malzemeyi bütün kuruluşlara ve bilhassa Türkiye Büyük Millet Meclisinin istifadesine vermek ve çıkarılan kanunların tasnifi, neşri, yürürlük ve meriyet cetvellerinin tanzimi, tamimi ve hukuk düzeninde beliren her türlü değişiklik ihtiyaçlarının tespit ve değerlendirilmesi gibi çalışmalarda bulunmak olabilir.

Böyle bir reform merkezinin, Parlatentonun veya Başbakanlık veya bakanlıklar bünyesindeki kanunlar müdürlükleri ile ilgisi yoktur. Bunu karıştırmamak lâzımdır.

Bu tekliflerimiz mücerret ve tatbiki mümkün olmayan teklifler değildir. Bunun geçmişte ve dışarıda başarılı uygulamaları olmuştur. Bizde de daha fazla geçikmeden bu konunun ele alınması ümit ve temennisini tekrarlamak isteriz.

Sayın milletvekilleri, hukuk ve adaletimizin içine düştüğü durumda çeşitli sebeplerin etkisi olmakla beraber bunun başta gelen nedenlerinden birinin de mevzuatımızdaki kaynak çeşitliliği olduğu şüphesizdir. Belki zamanın, günün, aksi ortaya konulamamış şartları ve gerekçeleri içinde kısa zamanda çeşitli ana kanunların dışarıdan alınması zorunlu olmuştur. Ancak, bu kanunlar alınırken ileri sürülmüş benimseme sebepleri bir birinden tamamen farklı, hatta zıt olmuştur. Meselâ Türk Medenî Kanunu İsviçre'den iktibas edilirken, bunun en yeni kanun oluşu tercih

sebebi yapılmış; buna karşılık İtalyan Ceza Kanunundan alınan Ceza Kanunumuz için bu ölçü gözönünde tutulmamıştır. Zira, İtalyan Ceza Kanunu da evveliyat itibarıyla 1859 tarihlerine dayanmaktadır.

Öte yandan, Ceza Kanununun tamamlayıcısı olması gereken Ceza Usulü ise, bambaşka memleketlerden, Alman Ceza Usulünde yararlanılarak alınmıştır. Bu misalleri çoğaltmak mümkündür. Ancak şunu unutmamak gerekir ki, bir topluma en uygun hukuk sistemi kendi bünyesinin ve kendi şartlarının içinden meydana getirilen sistem olabilir. Biz buna kısaca millî hukuk sistemi diyoruz. Millî bir hayata, millî bir devlete, millî bir toplum anlayışına, kısaca milliyetçiliğe ne derece inanıyor ve önem veriyorsak, millî bir hukukumuzun meydana getirilmesi zorunluluğunu da o ölçüde şart sayıyoruz. İstikbalin hukuk alanında da bizi gerçek ve müspet ve tarihe dayalı millî bir sisteme kavuşturacağına olan ümidimizi ve inancımızı tekrarlıyoruz.

Sözlerime son verirken, Adalet Bakanlığı Bütçesinin bütün Türk Milletine, Adalet Bakanlığı teşkilâtı ve mensuplarına hayırlar getirmesini Allaha niyaz eder, Yüce Heüetinize saygılarımı tekrarlıyorum. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İslâm.

Adalet Bakanı Sayın Hayri Mumcuoğlu, buyurun efendim.

ADALET BAKANI HAYRİ MUMCUOĞLU (C. Senatosu Tekirdağ Üyesi) — Sayın Başkan, Yüce Millet Meclisinin değerli üyeleri; Adalet Bakanlığı bütçesinin müzakeresi vesilesiyle kısaca maruzatta bulunmak üzere huzurunuzdayım.

Adalet meselelerine nüfuz etmiş arkadaşlarımızı dinledik. Bunları dikkatle izledim, istifade ettim. Şimdi izin verirseniz genel nitelikte ve çok kısa bir sunuşta bulnacağım. Bu sunuşlarım aynı zamanda birçok değerli arkadaşlarımızın dileklerine de cevap niteliğini taşıyacak, ayrıca soru yöneltene arkadaşlarımızı da arzı cevap edeceğim.

Konuşmam, infaz müesseselerini de kapsamak üzere teşkilâta, mahkemelere gelen iş miktarına ve yasalar üzerindeki çalışmalara ve alınması lâzım gelen tedbirlere ilişkin olacaktır. Teşkilât konusundaki maruzatım belki bidayette sıkıcı olabilir, ancak yöneltilen bir kısım sorular nedeniyle bunların izahı zorunlu görüldüğü için, çok kısa bir süre için tahammülünüzü istirham edeceğim.

Bugün fonksiyonel ilişkisi bakımından da merkez teşkilâtında iki anayasal kuruluş vardır; birisi Yüksek